

Rapportage 2022-2023

Rapportering

Wat is er in de rapporteringsperiode (dit betekent het voorbije kalenderjaar en het lopende jaar tot het moment van rapporteren) gedaan om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? Wat loopt goed en wat loopt minder goed? U hoeft niet over alle acties even uitgebreid te rapporteren. U kiest zelf wat voor u het meest relevant of prioritair is geweest in de rapporteringsperiode. De erfgoedzorg waar u sterker op heeft ingezet, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk waren. Ook vragen wij u om telkens te duiden wat goed loopt en wat minder goed gaat.

- Het erfgoed beoefenen
Succesvolle erfgoeddagen: Trekpaard was alomtegenwoordig op 23 april tijdens de erfgoeddagen. Tal van verenigingen organiseerden zelf activiteiten, maar ook heel wat liefhebbers namen met aangespannen trekpaarden deel aan (externe) evenementen. Voorbeeld: Opwijk, Vollezele, Huldenberg, Binkom, Ranst, ... Link: http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20230330_93967382 Garnaalvisser : De garnaalvisser hebben een grote toeristische bekendheid en zorgen bijgevolg ook voor een enorme promotie voor het trekpaard. Link: [Garnaalvisser te paard in Oostduinkerke | NAVIGO Nationaal Visserijmuseum \(navigomuseum.be\)](#) De cultuur van het trekpaard (immaterieel erfgoed) ter ondersteuning van ander (immaterieel) erfgoed: Het aangespannen trekpaard draagt zijn steentje bij tijdens tal van ander (internationaal gekend) immaterieel erfgoed. Voorbeeld: Ros Beiaard viering te Dendermonde , Katuit te Dendermonde, Canteclaeur Deinze, Oogststoet te Massemen (Oost-Vlaanderen) Voorbeeld: Heilige BloedProcessie te Brugge, Hoppestoet te Poperinge (West-Vlaanderen) Voorbeeld: Hanswijkprocessie te Mechelen (Antwerpen) Voorbeeld: Trekpaarden als levende geschiedenis in Bokrijk (Limburg) Voorbeeld: Processie Hakendover, Hopduvelstoet (Vlaams-Brabant) Internationale karakter trekpaard boosten: Ons Belgische trekpaard werd de afgelopen periode ook internationaal enorm in de kijker gezet. Voorbeeld: Europees veulenkampioenschap met deelnemers uit Frankrijk, Duitsland, Nederland. (Vlaams-Brabant) 25/09/2022 & 24/09/2023 Voorbeeld: Promotie trekpaard op internationale veulenveiling BWP (Oost-Vlaanderen) Financiële ondersteuning van (overheids) instanties: In provincie Vlaams-Brabant was er al een ondersteunende premie voor evenementen en werd de veulenpremie aangepast met oog op functioneel inzetten van ras. Ook in de provincie Antwerpen wordt er gekeken om een ondersteunende veulenpremie in te voegen. Voorbeeld: Viering 1000ste veulen met veulenpremie (Vlaams-Brabant) Link: [Dina is 1000ste trekpaardveulen "van Vlaams-Brabant" \(vlaamsbrabant.be\)](#) Voorbeeld: Aanwezigheid van premievelens op 4 showmomenten (Vlaams-Brabant)
- Archiefzorg
Archiefwerking KMBT x museum Vollezele x Zender : Project waarbij de duurzame bewaring en ontsluiting van de omvangrijke collectie van KMBT (met foto's, publicaties, archiefstukken) werd gerealiseerd. In de zomer van 2021 werd een werkgroep opgestart met vertegenwoordigers van het museum van Vollezele, de KMBT, CAG en Erfgoedcel Zender om samen toe te werken naar een duurzame oplossing voor de inventarisatie en bewaring van de collectie. In een participatief traject met de erfgoedcel en leden van de KMBT werd de collectie in 2022 volgens de Re-Orgprincipes herordend, geregistreerd en uiteindelijk verhuisd naar het Museum van het Belgisch Trekpaard in Vollezele. Het archief wordt ook inzichtbaar voor liefhebbers. Link: [Archief van Belgisch trekpaard komt terecht in museum van trekpaard in Vollezele: "Plaats waar het thuishoort" | VRT NWS: nieuws](#)
- Documenteren
Vaste waarden blijven trekpaard vastleggen: Lodewijk Deleu (ikwashierlive.be), Robert Piesens (Youtubekanaal), Aniek Franssen ([RideWithMeFotografie](#)), Eva Desmidt (Trekpaard.net), Ton van der Weerden ([Flickr/Facebook](#)) en Ann Muys (Hoofdredeactie ledenblad VFBT en de jaarlijkse kalender VFBT waar alle facetten in het leven van het trekpaard naar voor komen, alle trekpaardkleuren, alle disciplines) zijn enkele voorbeelden van mensen die het trekpaard en bijhorend erfgoed blijven vastleggen.
- Onderzoek
Bedreigingen tijdens eerdere rapportage 'CPL' en 'Bloedverspreiding' kregen de nodige aandacht. Zo wordt na het CPL-onderzoeken nu ook steeds meer werk gemaakt van koppeling naar de sector zelf. Ook op de hengstenkeuring worden de punten voor beenwerk bepaald door faculteit Merelbeke of Luik. Punten zijn ook zichtbaar voor de sector. Ook bloedverspreiding werd een criteria op de hengstenkeuring. Bonuspunt moet 'zeldzame' bloedlijnen helpen bewaren. Verwantschapspercentage werd berekend door KULeuven. Voorbeeld: Vormingsmoment te Asse op 11 maart 2023 Voorbeeld: Publicatie punten in VFBT ledenblad of Trekpaard.net. Voorbeeld: Uitgebreide infobrochure te verkrijgen via Trekpaard.net Link: [Boekje CPL - Naslagwerk Chronisch Progressief Lymfoedeem \(Trekpaard.net\)](#) De online conferentie "Draft Animals in the Past, Present and Future", in 2021, resulteerde in volgende publicatie: Staatliche Schlösser und Gärten Hessen, Kropp, Claus and Zoll, Lena (Eds.): [Draft Animals in the Past, Present and Future, Heidelberg: Propylaeum](#) Link: <http://books.ub.uni->

- Communicatie

Een complementair aanbod aan websites gevestigd www.trekpaard.net is een website (privé-eigendom van Eva Desmidt) wordt internationaal druk bezocht. Via deze site wordt de trekpaardsector ook digitaal gepromoot via o.a. verkooppagina, livestream of jaarlijkse onlineveulenshow. www.vfbt.be is een website waar al het stamboeknieuws op vermeld wordt met o.a. alle nodige info om administratief in orde te zijn. www.brabantstrekpaard.be heeft als doelstelling om trekpaarddiensten en -vraag samen te brengen. Pijnpunt is echter dat websites minder interactief zijn dan pakweg sociale media. We zien gelukkig dat steeds meer verenigingen en liefhebbers ook geleidelijk aan de weg vinden naar sociale media. Voorbeeld: Filmpje aankondiging veulenshow met meer dan 100 000 likes " Ledenblad VFBT internationaal verspreid Ledenblad kent heel wat abonnementen in Vlaanderen, maar liefst 700. Niet alleen vanuit Vlaanderen en Wallonië maar ook vanuit Nederland, Duitsland, Amerika, Rusland en Scandinavië is er vraag naar het magazine. Positieve evolutie is ook dat er een veel diverser aanbod in beeld gebracht wordt! Ook stamboekvereniging van West-Vlaanderen heeft een jaarlijkse uitgave van een magazine.

- Sensibilisering

Ondersteuning evenementieel aanbod: Ruggengraat van trekpaardcultuur zijn de processies, jaarmarkten en andere events. Door deze te ondersteunen blijft het trekpaard opduiken in dagelijkse straatbeeld. Voorbeeld: Stijging in aantal aanvragen activiteitenpremie Vlaams-Brabant : 17 aanvragen in '22 vs. 29 aanvragen in '23 Link: Subsidies · Brabants trekpaard Openstoeterijendagen: Door evenementen in te richten op de stoeterijen krijgen bezoekers meer inzicht in dagelijkse werking, verzorging van de paarden. Wat resulteert in meer respect/begrip op latere evenementen. Voorbeeld: Openstoeterijendagen in Dilbeek (Vlaams-Brabant) Voorbeeld: Trekpaard promotie door stal Zwaenepoel (West-Vlaanderen) Promotie vrouwen in sector: Stereotype beeld van de 'voerman' tegengaan. Voorbeeld: Menbegeleiding door vzw Den Brabander voor vrouwelijke menners.

- Educatie

Tal van vormingsmomenten volgt met jonge liefhebbers: Afgelopen periode organiseerden heel wat verenigingen vormingsmomenten om met paarden aan de slag te gaan. Opvallend hierbij is dat er vroeger voornamelijk oudere deelnemers waren, waar er nu veel jonge nieuwe eigenaars zijn die gericht willen bijleren. Voorbeeld: Vzw Voermannen van nu, vzw Den Brabander, vzw Cordeva, Het aangespannen trekpaard Ontleenkoffers Brabants trekpaard: Afgelopen periode lanceerde de provincie Vlaams-Brabant een ontleenkoffer waardoor scholen eenvoudig lessen kunnen aanbieden over het trekpaard. Het eerste schooljaar konden de koffers alvast rekenen op een mooie belangstelling van zowel scholen, liefhebbers als twee museums. Voorbeeld: Heemkundig museum 'De Botermolen' in Keerbergen, Museum van het Brabants trekpaard te Vollezele, Archiefwerking Opwijk, Link: Een trekpaard in de klas (vlaamsbrabant.be) Provinciedomein Huizingen: Periode oktober – maart vaste toonmomenten gericht op o.a. educatie. Aangevuld met vast aanbod in NME-werking van het domein.

- Doorgeven

Na succesvol meester-leerlingtraject in Vlaams-Brabant, nu ook in West-Vlaanderen. Focus hierbij ligt op het inzetten van trekpaarden in de duurzame bosbouw. Link: http://www.youtube.com/watch?v=q17Rgw_n5us <http://cagnet.be/page/vakmanschap-meester-leerling-trajecten-trekpaarden> Tal van verenigingen organiseren demo-dagen of andere vormingsmomenten. Voorbeeld: Ploegdagen en tal van andere activiteiten (West-Vlaanderen) Voorbeeld: Boomslepen, weidedagen, mentechnieken (Vlaams-Brabant) Voorbeeld: De vele activiteiten van het aangespannen trekpaard (Antwerpen) Link: Belgische trekpaarden ploegen op ploegdag Trekpaardenfokkerij 't Greeveshof in Nederokkerzeel - YouTube Link: Belgische trekpaarden op ploegdag West-Vlaamse Paardenwekkersbond - Belgian Draft Horse in Leke - YouTube Link: Belgische trekpaarden en Ardenners ploegen op ploegdag Ju met 't peird - ikwashier.live in Lichtaart - YouTube

Zijn er in de rapporteringsperiode kansen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan trends, bewegingen of hypes, groeiende internationale aandacht, interesse vanuit het onderwijs, etc) ...

Duurzame land- en bosbouw: In de vorige rapportering was er reeds sprake van de kansen in de duurzame bosbouw. Die zijn ondertussen nog steeds in volle ontwikkeling, maar ook merken we een wederopstanding in de duurzame landbouw. Bioboeren willen zich nog meer als duurzaam profileren en proberen de stap te zetten naar klimaatneutraal. Waarbij paardenkracht een groene motor kan zijn. Ook in de opkomende wijnbouw is er een enorme vraag naar het inzetten van trekpaarden. Voorbeeld: Cordeva in Vlaams-Brabant

Slowtravel (toerisme): Sinds de coronaperiode is er een golf van digitalisatie door onze maatschappij gegaan. Ten gevolge van die digitalisering en de bijkomstige constante bereikbaarheid, zijn mensen steeds vaker op zoek naar manieren om die constante rush te ontvluchten. Slow travel is aan een enorme opmars bezig. Hier liggen voor het trekpaard, met zijn rustige karakter, enorm vele kansen. Steeds vaker komt de vraag door externen om mee te helpen met de verzorging van (trek)paarden om zo tot rust te komen. Voorbeeld: Testcase trekpaardshuttle Gaasbeek.

Export herleeft na coronadip: Corona kwam op het ogenblik dat de export van paarden in de lift zat en heeft bijgevolg deze groei/vraag wat fnuikte. We merken dat de buitenlandse vraag na de coronaperiode nog steeds aanwezig is. Jaarlijks vertrekken er nog steeds tal van veulens, merries en hengsten naar het buitenland.

Hippotherapie: In 2023 waren er in Vlaams-Brabant 2 nieuwe instellingen die de piste onderzochten om trekpaarden te betrekken in hun aanbod.

Voorbeeld: De opendeurdagen Strijtem en Kampenhout

Provincie Vlaams-Brabant start met vaste functie trekpaardwerking:

De provincie Vlaams-Brabant zet zich al meerdere jaren in voor het trekpaard. De afgelopen jaren werden er al heel projecten opgestart, maar die steeds in tijd afgebakend waren. Vanaf 2024 zal er een blijvende "trekpaardcoördinator" zijn die zich inzet om activiteiten in te richten, promotie te voeren en innovatieve projecten op te starten.

Link: Provincie Vlaams-Brabant Jobs (cvw.io)

Zijn er in de rapporteringsperiode bedreigingen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan nieuwe regelgeving, veranderende publieke opinie, etc)

Vervreemding maatschappij x trekpaard: Door onwetendheid worden door het publiek vaak normale situaties als negatief gezien. Denk bijvoorbeeld aan het halster met allerlei "vreemde" attributen. Er zijn al voorbeelden van gemeenten/organisaties die om de negatieve opmerkingen te voorkomen er voor kiezen om de traditionele dieren- en bij benadering trekpaardshows niet meer toe te voegen aan de traditionele jaarmarkten.

Voorbeeld: Transport dieren in vraag stellen, gevaar voor voortbestaan jaarmarkten.

Specifieke verboden in de paardensector worden uit context gespiegeld aan trekpaardactiviteit.

Voorbeeld: verbod kermispony's aangehaald wanneer kinderen op rug trekpaard mochten zitten.

Voorbeeld: verbod koetsentochten door steden bemoeilijkt toeristische initiatieven

Voorbeeld: geen paarden alleen in de weide.

Inteeltpercentage: De genetische basis wordt van jaar tot jaar kleiner. De fokkerij moet hier rekening mee houden om toekomstgericht een gezonde genenpoel te kunnen behouden.

Voorbeeld: In Vlaams-Brabant onderzoekt men de mogelijkheid om via een veulenpremie fokkers te motiveren om tijdens het fokken 'bewuster' te kiezen met oog op inteelt/bloedverspreiding.

Voorbeeld: VFBT heeft bij selectie hengsten aandacht voor interessante bloedlijnen d.m.v. bonuspunt. Er zijn reeds hengsten gekeurd vanwege dit punt.

Verdeeldheid binnen de sector. Keuringswereld vs. recreatie. Oude generatie fokkers vs. jeugdige nieuwkomers. Al worden hier de laatste tijd wel stappen in gezet. Zo hebben ondertussen alle provinciale stamboekbesturen ondertussen afvaardiging van de recreatiesector. Dit moet mee bruggen vormen om de verschillende werkgebieden toekomstgericht samen te brengen.

Voorbeeld: Totaalaanbod ledenmagazine VFBT.

Voorbeeld: Evolutie trekpaardraad "Samen voor voortbestaan van trekpaard in al zijn facetten!"

Verstrenging en digitalisering van wetgeving paardenhouderij:

Administratielast (en ook digitalisering voor oudere fokkers) brengen frustraties en moeilijkheden met zich mee. Onderstaande zaken blijven een punt van ergernis voor wie niet over geen pc beschikt of niet digitaalvaardig is.

Voorbeeld: digitale veulenregistratie lom in aanmerking te komen voor het goedkoper tarief voor registratie in de centrale databank, gaf bij de opstart in 2022 aanpassingsproblemen, maar is sedert 2023 ingeburgerd. niet operationeel tijdens veulenseizoen. (De verschillende stappen van de volledige procedure voor veuleninschrijving worden ieder jaar opgenomen in de ledenbladen VFBT + zijn terug te vinden op de site www.vfbt.be).

Voorbeeld: vanaf 2022 moet iedere paardenhouder bij Horse-id een inrichting aanmaken en de paarden moeten worden gekoppeld aan die inrichting. Vanaf 2023 kunnen er geen veulens meer doorstromen naar BCP wanneer de inrichting niet is aangemaakt en de paarden niet zijn gekoppeld aan de inrichting.

Voorbeeld: dekbewijzen Programma "Horsecards" voor de aanvraag van de dekbewijzen was voor VFBT pas beschikbaar na het dekseizoen

Waar zal u de komende twee jaar op inzetten om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? We vragen u om even vooruit te kijken en de acties op te noemen die voor u belangrijk zullen zijn in de komende rapporteringsperiode. Net zoals bij vraag 1 kiest u zelf wat voor u het meest relevant of prioritair zal zijn in de komende rapporteringsperiode. De erfgoedzorg waar u sterk op zal inzetten, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk zullen zijn.

Ondernemerschap in trekpaardsector: Trekpaardfokkerij bevindt zich grotendeels in de hobbysector. De grote investeringen en onderhoudskosten maken dat jonge generaties moeilijk kunnen starten met het houden van trekpaarden. Door ondernemerschap in de sector te ondersteunen, proberen we mensen te inspireren om het trekpaard een bepaalde vorm van inkomen te genereren.

Waardoor het voor jonge liefhebbers mogelijk is om hun investering geleidelijk aan terug te verdienen.

Samenwerking met grotere verenigingen of organisaties:

Trekpaardsector kan op zoek gaan naar partnerschap met (natuur) organisaties omwille van wederzijds voordeel. (Duurzame bosbouw) Trekpaardeigenaars onderling kunnen ook betere samenwerking opstarten (coöperatieve) om zo groter en diverser aanbod te kunnen aanbieden.

Voorbeeld: Testdagen voor bosgroep Leuven

Voorbeeld: Materialen (Mallejan x Voerwagen) ter beschikking provincie Vlaams-Brabant

Sensibilisering:

Zoals de voorbije rapportages werd aangehaald werd, is de vervreemding van het ras t.o.v. de maatschappij een grote bedreiging. De trekpaardsector zal de komende periode blijvend moeten inzetten op sensibilisering. We zien namelijk vaak dat een beknopte uitleg de 'kritiek' of bedenkingen van het publiek positief kan bijsturen.

Voorbeeld: Banners voor evenementen waarmee gewezen wordt op de aandacht voor het welzijn van de dieren.

Voorbeeld: Haalbaarheid voor veiligheidscampagne omtrent paarden op de baan wordt bekeken.

Voorbeeld: Spreker op AV van VFBT om tips te geven hoe positief te reageren op "negatieve" opmerkingen.

Bloedverspreiding (en ander actueel onderzoek):

De afgelopen jaren was er enorm veel aandacht voor de benenproblematiek. Bloedverspreiding zal de komende jaren hopelijk met dezelfde ernst bekeken worden. De focus van de fokkerij moet liggen op duurzaamheid.

Trekpaardenraad

De trekpaardenraad evolueert steeds meer naar 'zelfredzaamheid'. De sturende en trekkende rol van de provincie Vlaams-Brabant en CAG wordt gradueel verminderd, al blijven beide wel lid en ondersteunen.

De trekpaardenraad blijft van groot belang om de verschillende werelden van de 'fokkerij' en de 'recreatie' in dialoog met elkaar te laten samenwerken en uitwisseling te stimuleren met het oog op het veilig stellen van de toekomst van de cultuur rond het Belgisch Trekpaard. De goede sfeer en open discussies vormen alvast een goede basis om op deze weg verder te gaan. Er wordt jaarlijks een nieuwe bijeenkomst gepland in het najaar. Vanuit VFBT worden nieuwe trekkers aangesproken. Piet Vanthemsche wil de voorzittersrol blijven opnemen.

Wordt uw erfgoedelement begeleid door een organisatie uit de erfgoedsector? (bv. bij de borgingsacties die u opzet, of bij de rapportage voor de Inventaris Vlaanderen...) Zo ja, welke organisatie is dat?

Goed contact tussen "KMBT", "trekpaardmuseum Vollezele" en "Zender"

Een goede samenwerking op vlak van de archiefwerking maakte dat er afgelopen jaar nog meer werd samengewerkt. "Schatten van de vlieg" ook in museum trekpaard, wandeling trekpaard digitaliseren in erfgoedapp.

CAG:

CAG begeleidt de erfgoedgemeenschap al sinds het begin van de Trekpaardenraad en het erfgoedzorgtraject richting de Inventaris Vlaanderen en engageert zich om dat in de toekomst zeker te blijven doen. CAG kan ondersteuning bieden bij opzetten van nieuwe borgingsacties en helpt bij de rapportage en bijeenkomsten van trekpaardenraad.

Rapportage 2020-2021

Rapportering

Wat is er in de rapporteringsperiode (dit betekent het voorbije kalenderjaar en het lopende jaar tot het moment van rapporteren) gedaan om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? Wat loopt goed en wat loopt minder goed? U hoeft niet over alle acties even uitgebreid te rapporteren. U kiest zelf wat voor u het meest relevant of prioritair is geweest in de rapporteringsperiode. De erfgoedzorg waar u sterker op heeft ingezet, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk waren. Ook vragen wij u om telkens te duiden wat goed loopt en wat minder goed gaat.

- Het erfgoed beoefenen

1.1 Het erfgoed beoefenen Corona zorgde voor een activiteitenstop. Zowel prijskampen, keuringen, wedstrijden, ploegdagen, huifkar- en trektochten, processies, jaarmarkten e.d.m. werden grotendeels afgelast of konden maar beperkt doorgaan. Enkele traditionele activiteiten konden wel doorgaan (zonder of met beperkt live-publiek) met de ondersteuning van een livestream: dit blijkt een groot succes. De streaming werd ook internationaal opgepikt wat een boost gaf aan de export en internationale verkoop van veulens (o.a. ook via een digitale veulenshow). Voorbeelden zijn o.m. Het Vlaams Kampioenschap V.F.B.T. ging uiteindelijk door op 13/09/2020 in Torhout zonder publiek, maar met een livestream die wereldwijd werd bekeken. Ook de hengstenkeuring kon in het voorjaar van 2021 doorgaan én met live-stream - zonder publiek. Van de 5 Officiële prijskampen in de respectievelijke provincie diende Vlaams-Brabant en Limburg te worden geannuleerd. Van zodra corona het toeliet werden activiteiten opnieuw ingepland, dat gaat van animatie en prijskampen op jaarmarkten (bv. Leuven) en andere evenementen (bv. autoloze zondag Vilvoorde), over prijskampen en keuringen (bv. Europees Kampioenschap van de veulens in Sint-Pieters-Leeuw), tot opening witloofseizoen in Melsbroek en ploegdagen (bv. in Diksmuide, Merksplas enz). De agenda van september 2021 zat zo goed als vol. Op 3 oktober 2021 organiseerde Den Brabander een open demodag, met werken op het land en oefen- en behendigheidswedstrijd. Eva De Smidt (trekpaard.net) organiseerde ook een 'online-keuring': er werd beeldmateriaal van de trekpaarden getoond en mensen thuis konden reageren en quoteren en vergelijken met het klassement met korte toelichting van een ervaren jurylid. Een interactieve en innovatieve aanpak met veel potentieel. De digitalisering moet dus zeker -in combinatie met de live evenementen- verder uitgewerkt worden! De plattelandsprojecten van de provincie Vlaams-Brabant liepen gedeeltelijk door: in het Vlaams-Brabants PDP0III- project 'Brabants trekpaard. Proefprojecten in het kader van innovatieve en duurzame land- en bosbouw', werden de maatschappelijke en economische meerwaarde van een aantal toepassingen met trekpaarden onderzocht en gedocumenteerd, waaronder boomslepen, aanleg en onderhoud van hopvelden, huisvuilophaling en groenbeheer en trekpaard als therapiepaard. Uitgelicht: bosbeheer met het Brabants Trekpaard: een samenwerking tussen Provincie Vlaams-Brabant, Natuurpunt Rotselaar en VZW De Voermannen van Nu. Op de Wijngaardberg in Wezemaal werd de Amerikaanse Eik gekapt om plaats te maken voor nieuwe bomen (o.a. beuk) en meer biodiversiteit. Vier zondagen lang werden de gekapte bomen door VZW De Voermannen van Nu en hun trekpaarden uit de bos gesleept. Zo is er geen nood geweest aan transport in het bos, wat dan weer zeer gunstig is voor de bodem en uiteraard heel wat ecologisch dan wanneer er bv. kraanmachines aan te pas hadden moeten komen. Deelnemers en hun paarden: - Ruben Pierards met hengst Star van de Bouwhoeve - Tom Hermes met ruïn Maxime van de Schemershoek - Jan Magdeleyns met merrie Tessa van het Bloemenhof en ruïn Arno van Schiplaken, ruïn van zijn vader André Magdeleyns (84 jaar). In het Provinciedomein Huizingen werd er ondanks corona telkens op woensdagmiddag met minstens 1 paard gewerkt. Wekelijks werd er nog extra werk uitgevoerd met de paarden gaande van hout uitslepen, weides slepen, stallen uitmesten met de driewielkar, groenafval afvoeren met de driewielkar... Ook het maaien van de 1,5 hectare grote hooiweide werd in 2020 voor het eerst zelf uitgevoerd met een zelf gerestaureerde maaibalk, het hooi werd twee maal gekeerd en op ruggen gelegd met een combine hooikerder. Op vraag van vzw De Poel (mensen met verstandelijke handicap) werden er op zes dagen een 2 uur durende trekpaardactiviteit uitgewerkt waarbij ze in groepjes van 4 met 2 begeleiders de twee merries mochten uitkammen en knuffelen met aansluitend een wandeling rondom de kasteelvijver waarbij ze zelf de leiding mochten nemen over het paard weliswaar onder begeleiding van de ervaren menners van het provinciedomein. Toerisme Vlaams-Brabant geeft nog steeds financiële ondersteuning voor het kweken van Belgische trekpaarden en het organiseren van trekpaardactiviteiten. Beiden kennen een groeiend succes. Gesubsidieerde activiteiten die door corona niet konden doorgaan, mochten hun subsidie behouden voor deze activiteit op latere datum.

- Archiefzorg

1.2 Archiefzorg De kunstcollectie van de KMBT is publiek toegankelijk dankzij bruikleengeving aan het kasteel Ter Rijst in Pepingen. Het omvangrijke archief van de KMBT (met foto's, publicaties, archiefstukken) is momenteel ongeordend opgeslagen in een frigo in het Proefcentrum van Pamel. In de zomer van 2021 werd een werkgroep opgestart met vertegenwoordigers van het museum van Vollezele, de KMBT, CAG en Erfgoedcel Pajottenland en Zennevallei om samen toe te werken naar een duurzame oplossing voor de inventarisatie en bewaring van de collectie. Het archief van de Westvlaamse

Paardenkwekersbond werd overgedragen aan het provinciale archief in Sint-Andries Brugge. Er worden momenteel plannen gesmeed om de studbooks te digitaliseren en ander privé-archief van VFBT-leden ook over te dragen.

- Documenteren

1.3 Documenteren De videodocumentatie bij het project 'Brabants trekpaard, samen erfgoed een toekomst geven' werd in 2020 genomineerd voor het Register van inspirerende voorbeelden voor het borgen van immaterieel erfgoed, en door de minister van Cultuur op het Register geplaatst voor drie jaar. Het is dan ook een mooi voorbeeld van hoe immaterieel erfgoed met participatie van de erfgoedgemeenschap gedocumenteerd kan worden. Lodewijk Deleu legt als filmmaker, fotograaf en soundscape tradities, erfgoed en kunst vast in film, foto en geluid. ikwashier.live archiveert sinds 2005 tradities, erfgoed en kunst. Dit met bijzondere aandacht voor immaterieel of 'levend' erfgoed, voor gewoontes en gebruiken die verdwijnen. Inhoudelijk ligt de focus op het rurale leven en het zintuiglijk (sensorisch/sonorisch) erfgoed van het platteland in vooral België, Frankrijk en Nederland. Het archiveren gebeurt met behulp van film, foto, geluid en documenten. De aanpak is documentair en artistiek. Het archief wordt online ontsloten, maar ook offline via tentoonstellingen en publicaties. De trekpaardencultuur is een van de onderwerpen die uitgebreid wordt gedocumenteerd. Met het grote aantal audiovisuele producties waarin trekpaarden centraal staan, documenteert Lodewijk Deleu op een treffende manier de trekpaardencultuur in al zijn diversiteit. Ook Robert Piessens is steeds op pad om de cultuur rond het Belgisch trekpaard op foto en video's vast te leggen en voor alle geïnteresseerden zichtbaar te maken op YouTube. De fokkerij en de prijskampen, werkende trekpaarden op het veld en in het bos, trekpaarden in processies en stoeten en in de recreatie komen allen aan bod. Dit trekpaardenkanaal heeft meer dan 200.000 volgers en wordt dagelijks 30.000 keer bekeken. In het ledenblad van V.F.B.T. komen zowel de prijskampen als de recreatie aan bod. Ook wordt er aandacht besteed aan de export en worden door het secretariaat V.F.B.T. de geëxporteerde paarden opgevolgd met verslaggeving voor hun fokkers in het ledenblad. Het ledenblad verschijnt 4x per jaar en wordt gedrukt op zo'n 750 tal exemplaren, voor de leden in Vlaanderen maar ook vanuit Wallonië, de buurlanden, Denemarken, Rusland, Amerika ...tekenen mensen in op dit blad. Op het secretariaat VFBT wordt er van elk nummer en van iedere kalender een exemplaar bewaard. V.F.B.T. geeft jaarlijks een trekpaardenkalender uit - alle trekpaardkleuren komen aan bod - van veulen tot het gebruik in de recreatie en trekpaarden aan het werk en dit in harmonie met de 4 seizoenen. Sedert 2021 heeft VFBT een eigen (niet commerciële) website die er oorspronkelijk is gekomen als platform voor de digitale veulenmelding. Sedert 2021 is V.F.B.T. gestart met de digitale veulenmelding. Naast het ledenblad is deze site vooral hét communicatie kanaal naar de fokkers toe met info en instructies voor alle officiële activiteiten. De uitslagen van de officiële door het stamboek ingerichte prijskampen zijn er ook terug te vinden evenals de wettelijk verplichte zaken in het kader van de instandhoudingspremie vanuit de Vlaamse Overheid zoals statuten, fokprogramma V.F.B.T. enz. Belangrijke documenten: wijziging eigenaar in de Centrale Databank - aanmelding geïmporteerd paard bij BCP - verklaring verlies van paspoort zijn ook op deze site terug te vinden en daardoor beschikbaar voor alle trekpaardhouders en -fokkers. De site trekpaard.net is een site in privé-eigendom van Eva De Smidt. Hier worden ook alle niet stamboek gerelateerde activiteiten met trekpaarden geplaatst, zowel uit binnen- als buitenland. Deze site biedt ook plaats voor betaalde publiciteit o.a. van hengsten enz. Het is een internationaal druk bezochte site met mogelijkheid fokkers om hun paarden voor verkoop voor te stellen.

- Onderzoek

1.4 Onderzoek Bezieler van onderzoek naar Chronisch Progressief Lymfoedeem (CPL), professor Ducatelle ging in 2020 op emeritaat. Omdat mensen en middelen ontbreken, zijn grote onderzoeken hiernaar niet mogelijk. Kleinere onderzoeken zoals masterthesissen zijn de enige mogelijkheid voorlopig. Er zijn 2 masterthesisonderzoeken gestart: Marieke Brys studente 3° Master aan de faculteit Diergeneeskunde te Merelbeke maakt haar masterthesis rond de pathologie van CPL. Promotor is Prof. Dr. K. Chiers en copromotor Dr. L. Van Brantegem ; beide verbonden aan de vakgroep Pathologie. Ellen Reynaert maakt haar masterthesis rond de genetische aspecten van CPL aan de Universiteit Leuven departement Animal Breeding and Genetics. Beide masterthesissen zouden in 2022 moeten afgerond zijn.

- Communicatie

1.5 Communicatie De Vlaams-brede gecoördineerde communicatie van trekpaardactiviteiten, voornamelijk buiten het fokkerscircuit is iets wat nog niet zo goed loopt. Het recente initiatief van een agenda op de website van de VFBT (september 2021) kan een stap in de goede richting zijn. De website www.brabantstrekpaard.be is nog te weinig gekend en niet gebruiksvriendelijk, dit wordt in de loop van de volgende maanden aangepakt. De communicatie van de verschillende verenigingen, zoals bv. de Voermannen van Nu voorloopt vooral via Facebook. Hierop delen ze met succes alle evenementen en mogen ze steeds op een mooie instroom rekenen. Ook succesvol was de campagne in Landbouwleven voor de cursussen van de Voermannen van Nu in september 2021.

- Sensibilisering

1.6 Sensibilisering Naar aanleiding van de plattelandprojecten van de provincie Vlaams-Brabant verscheen in juni 2021 een magazine "Het Brabants trekpaard. Springlevend icoon" gericht aan trekpaardeigenaren. Bedoeling is de trekpaardeigenaren aan te sporen om zelf met hun paarden, kennis en technieken naar buiten te treden en zo hun diensten aan te bieden aan scholen, gemeentebesturen, natuurverenigingen, jeugdbewegingen, CSA-tuinen,... Op deze manier trachten we op een directe manier de (jonge) mensen uit de leefomgeving met het Belgisch trekpaard in contact te brengen. Op verschillende momenten en door verschillende initiatiefnemers werden ploegdagen georganiseerd: bv. in september 2020 kleine ploegdag van de Voermannen van Nu met beperkt publiek, of de ploegdag van de Westvlaamse Paardenkwekersbond in Leke in augustus 2021 met ruim 20 werkende trekpaarden en mooie opkomst van publiek. Op 10 oktober staat de volgende ploegdag van de Voermannen van Nu op de planning - met publiek - er zijn geen inschrijvingen meer mogelijk, op 1 dag waren alle plaatsen volzet (20 paarden). Op 3 oktober 2021 organiseerde Den Brabander een open demodag, met werken op het land en oefen- en behendigheidswedstrijd. Naar aanleiding van haar 100-jarig bestaan organiseerde de West-Vlaamse Paardenkwekersbond op 4 september 2021 een academische zitting in het stadhuis van Torhout. Verschillende sprekers waaronder Mevrouw de minister van Landbouw en Visserij Hilde Crevits hielden er een toespraak rond verleden, heden en toekomst van het Belgisch Trekpaard. De zaal capaciteit van 70 aanwezigen werd moeiteloos bereikt. Daar aan gekoppeld werd door Toon Van Cauter een tentoonstelling samengesteld met beelden, schilderijen en fotomateriaal die de rijke geschiedenis van het Belgisch Trekpaard in West-Vlaanderen prachtig illustreerden. Deze expositie was gedurende het ganze weekend toegankelijk voor het

brede publiek.

- **Educatie**

1.7 **Educatie Silsomrangers** is een jeugdkamp van Natuurpunt voor kinderen van 6 tot 12 jaar in het Silsombos van natuurgebied De Groene Vallei in Erps-Kwerps, deelgemeente van de gemeente Kortenberg, provincie Vlaams-Brabant. Op 14 juli 2020 kwam Trekpaardenvereniging Den Brabander uit Nederokkerzeel (Kampenhout) op bezoek om met een Belgisch trekpaard het gras te maaien. Gerd Van Thienen van Bezoekerscentrum Groene Vallei geeft meer uitleg in de volledige reportage op <http://youtu.be/bpG3NsPffCM> Sinds oktober 2021 zijn de wekelijkse demonstraties voor kinderen op woensdagnamiddag hervat in het Provinciedomein in Huizingen. Er wordt kort uitleg gegeven over de geschiedenis van het Belgisch trekpaard, de tuigen en het werk op kordeel gevolgd door het effectief optuigen van het paard en de activiteit of demonstratie. Voor scholen is er een NME-activiteit uitgewerkt van 2u voor de eerste graad van het basisonderwijs. Een gids vertelt de kinderen spelenderwijs meer over de geschiedenis van het Belgisch trekpaard, het gebruik en hoefverzorging met aansluitend een rit op het vliegend tapijt en touwtrekken tegen een trekpaard.

- **Doorgeven**

1.8 **Doorgeven** Op 8 maart 2020 organiseerde Trekpaard Jeugd in Oppuurs deel 1 van een vlecht cursus met een 25-tal deelnemers. Deel 2 (15 maart) werd geannuleerd wegens corona. De vlechttechniek bij trekpaarden wordt doorgaans van generatie op generatie doorgegeven en daarbij zijn er twee manieren voor de manen: bovenhands ook "op z'n Belgisch" genoemd of onderhands "op z'n Nederlands". Voor de staart wordt enkel raffia gebruikt en zijn er verschillende manieren waarvan er voor zowel korte als lange staarten enkele aan bod komen. Initiatie cursussen van de Voermannen van Nu 04/09/2021 - Initiatie cursus Ploegen met Brabants trekpaard 25/09/2021 - Initiatie cursus Boomslepen met Brabants trekpaard Deze cursussen richten zich vooral op mensen die willen kennismaken met het ploegen of boomslepen met Brabantse Trekpaarden. We denken hiervoor bv. aan mensen die onze jaarlijkse ploeg- of boomsleepdagen bijwonen maar zelf nog niet kunnen deelnemen omdat ze nog niet helemaal overtuigd zijn van de aankoop van een Brabants Trekpaard of al wel over een paard beschikken maar die door een gebrek aan basiskennis niet weten waar of hoe te beginnen. Ook mensen die hun basiskennis willen opfrissen of bijschaven zijn welkom. Tijdens de lesdagen kunnen onze deelnemers kennismaken, zowel theorie als praktijk, met het ploegen en boomslepen met Brabants Trekpaard. Zo hopen we een goede basis mee te kunnen geven om zelf verder aan te slag gaan en hopelijk uiteindelijk ook deel te kunnen nemen aan onze evenementen. Op die manier hopen we meer en meer mensen te kunnen overtuigen om mee de cultuur rond het Brabants Trekpaard in ere te houden en verder te blijven zetten. Jury-opleiding paardenpunt Vlaanderen 2020-2021. Enkele deelnemers vanuit trekpaardensector. Sam Stylemans, de trekpaardenmenner van het Provinciedomein Huizingen nam de voorbije 2 jaar deel aan een meester-leerling traject van het departement cultuur, jeugd & media (Vlaamse overheid) waarbij hij met Etienne van Goidsenhove twee à drie keer per maand afspreekt om te werken rond en met het Belgisch trekpaard zowel in het Provinciedomein als bij Etienne in Kampenhout. Etienne deelt zijn vakmanschap over het werken in het bos en op het veld met het Belgisch trekpaard in een, twee en driespan.

- **Andere**

1.9 **andere** De 3 jaar blijven de geboortecijfers in Vlaanderen op een niveau van 420 tot 450 ingeschreven veulens per jaar. Er is zeker geen daling te noteren de laatste jaren.

Zijn er in de rapporteringsperiode kansen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan trends, bewegingen of hypes, groeiende internationale aandacht, interesse vanuit het onderwijs, etc) ...

- **Recreatie** wordt steeds populairder. Dat ziet men ook naar de specifieke vraag naar kleuren van de trekpaarden: de kwekers moeten zich hieraan aanpassen. Dit wordt ook opgemerkt binnen VFBT: de handel blijft vlot lopen. Ongeveer 300 paarden veranderen elk jaar van eigenaar. Het aantal veulens dat ingeschreven wordt, stijgt ook. Dit biedt duidelijke kansen voor de fokkerij die meer zou kunnen fokken naar 'bruikbaarheid van de paarden voor de recreatie.
- **Corona** zorgde voor een activiteitenstop. Het succes van wandelen bracht evenwel een grotere interesse in de directe leefomgeving mee en daar horen Belgische trekpaarden in het landschap bij. Met name Toerisme Vlaams-Brabant kreeg daar verschillende berichten over. Mensen herontdekken onze lokale geschiedenis en culturele rijkdom.
- Er is een duidelijke "honger" merkbaar bij verenigingen en trekpaardeigenaren: ze bleven ook tijdens corona activiteiten plannen om te laten plaatsvinden van zodra het kan. Het is een gemotiveerde gemeenschap.
- Er is heel veel vraag naar opleidingen van trekpaarden en menners ontstaan in de coronaperiode. Cursussen die georganiseerd worden, ook specifiek die voor mensen die nog geen trekpaard bezitten, zitten heel snel vol.
- Het huidige meester-leerling-traject van Etienne en Sam, inspireert anderen. Zo wordt door Natuurpunt West-Vlaanderen nagedacht over eenzelfde traject rond boswerk met trekpaarden om dit nadien professioneel in gebruik te nemen.
- Het Provinciedomein Huizingen merkt een stijgende belangstelling vanuit het onderwijs. Zo loopt er momenteel een bachelor dienzorg van Hogent stage die specifiek het domein gekozen heeft als stageplek omwille van werking met het Belgisch trekpaard en ook haar eindverslag zal hierover gaan. En er start een samenwerking met tuinbouwschool Covi die langskomen met 1 leerkracht en 6 leerlingen om maandelijks een voormiddag praktijkervaring op te doen rond dienzorg en specifiek ook het gebruik van Belgische trekpaarden.

• De trekpaardenwerking in het Provinciedomein Huizingen inspireert ook andere creatiedomeinen, zo wil De Boerekreek (Oost-Vlaanderen) hun paardenactiviteit herbekijken en ze overwegen in te zetten op trekpaarden.

- De interactieve en innovatieve aanpak van livestreams tijdens evenementen of digitale keuringen, cursussen kon op veel binnen- en buitenlandse belangstelling rekenen. Deze digitaliseringsinitiatieven bieden heel veel mogelijkheden en kansen voor de toekomst, zeker ook naar internationale belangstelling. De export naar het buitenland ondervindt hiervan de positieve gevolgen.
- De interesse voor hippotherapie in het algemeen en met trekpaarden in het bijzonder neemt toe.

Zijn er in de rapporteringsperiode bedreigingen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan nieuwe regelgeving, veranderende publieke opinie, etc)

- Sommige lokale besturen schaffen prijskampen of andere trekpaardactiviteiten (op bijvoorbeeld jaarmarkten afl. De tijdsgeest zit tegen. Alle activiteiten met dieren liggen moeilijk. Door corona zijn heel veel jaarmarkten e.d. geannuleerd en waarschijnlijk een heel aantal definitief geschrapt. Het aantal jaarmarkten is de laatste 10 jaar pakweg gehalveerd.
 - De verdeeldheid tussen kwekers onderling blijft bestaan. Lokaal kan dit voor lage aantallen van leden in verenigingen zorgen. Dat wil echter niet zeggen dat deze mensen geen trekpaarden meer hebben.
 - Kennis over het paard en de gebruiken rond het paard is voor een groot deel verdwenen bij de brede bevolking. Dit zorgt voor onbegrip en gevaarlijke situaties.
- Bv. De publieke opinie betreffende werkende dieren of dieren op markten. Er komt snel en veel commentaar van mensen en deze krijgen vaak veel gehoor van (lokaal) bestuur. Sommige projecten worden stilgelegd naar aanleiding van commentaren over de werkende trekpaarden.
- CPL blijft een probleem. Er wordt door verschillende partijen een duidelijk positieve evolutie opgemerkt, zowel in vaststelling van CPL als de erkenning van het probleem bij trekpaardeigenaren. Toch moet hier blijvend en actief worden op ingezet, ook naar communicatie hierrond. Erkenning van het probleem en probleemoplossend werken wordt een grote uitdaging voor de volgende jaren.
 - De inteelt en verwantschapsgraad vormt een steeds groter probleem voor het voortbestaan van het Belgische trekpaard. De genetische basis wordt van jaar tot jaar kleiner. De fokkerij moet hier rekening mee houden. Er is een probleem met de bloedlijnen, een gevolg van de keuringen die weinig tot geen nieuwe hengsten keurt. Het is nodig om een olijsting van alle bestaande bloedlijnen te maken door het stamboek.

Waar zal u de komende twee jaar op inzetten om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? We vragen u om even vooruit te kijken en de acties op te noemen die voor u belangrijk zullen zijn in de komende rapporteringsperiode. Net zoals bij vraag 1 kiest u zelf wat voor u het meest relevant of prioritair zal zijn in de komende rapporteringsperiode. De erfgoedzorg waar u sterk op zal inzetten, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk zullen zijn.

4.1 Onderzoek

De verwantschap binnen de trekpaardenfokkerij is een bijzonder aandachtspunt. In samenwerking met het departement Animal Breeding and Genetics van de Universiteit Leuven werden in 2021 alle pedigrees van de actieve populatie hengsten en merries aangevuld. De verwantschap en de effectieve populatiegrootte werd berekend. Vanaf heden beschikken we over de tools om verwantschap en inteelt met mathematische zekerheid te berekenen. Bedoeling moet zijn om met deze tools jaar na jaar de evolutie van nabij te volgen en bijsturing te geven aan de fokkerij. Dit wetenschappelijk onderbouwd cijfermateriaal moet de basis vormen voor beslissingen die op niveau van het bestuur van het stamboek dienen genomen te worden.

De resultaten van de gestarte masterthesissen over CPL zullen worden opgevolgd.

4.2 Het erfgoed beoefenen

Nu corona het stilaan weer toelaat zullen de verschillende verenigingen en trekpaardeigenaren hun normale activiteiten stilaan weer zoveel mogelijk organiseren en laten plaatsvinden. Voorbeelden hiervan zijn o.m. Boomsleepdag, Kampioenschap Boomslepen en de Landbouwdag die de Voermannen van Nu opnieuw zullen organiseren.

Het Vlaams-Brabants PDPOIII- project 'Brabants trekpaard. Proefprojecten in het kader van innovatieve en duurzame land- en bosbouw', loopt nog tot eind juni 2021. In het laatste projectjaar zal door de nieuwe projectcoördinator Pieter Berden worden de problemen die bij de 4 opgestarte projecten (hippotherapie, bosbouw, afvalophaling en hopteelt) aangepakt. De bedoeling is dat deze zaken ook nadat dit project is afgelopen, duurzaam verder kunnen blijven bestaan.

De samenwerking tussen Natuurpunt en vzw de Voermannen van nu betreffende het bosbeheer wordt verder gezet. Er zijn voor deze herfst normaal gezien nieuwe onderhoudsdagen voorzien in Wezemaal. Er wordt eind deze maand ook samengezeten om eventueel onderhoudsdagen in te plannen in andere gebieden.

° Het pilootproject van hippotherapie kende een moeilijk parcours omwille van corona en het ziek- en wegvallen van personeelsleden. De communicatie hieromtrent heeft wel interesse opgewekt bij zowel fokkers als 'buitenstaanders'. Er wordt momenteel bekeken of het (wettelijk) mogelijk zou zijn om hierrond een vormingsmoment uit te werken (met oog op diploma's en

opleidingen aan hogescholen).

◦ Het project in de hopteelt heeft een deur geopend naar de wijnbouw. Momenteel zijn de eerste contacten gelegd tussen geïnteresseerde wijndomeinen en de liefhebbers uit de trekpaardwereld. In 2022 zal er een vormingsdag komen zoals de cursussen (ploegen/bosbouw) van de Voermannen van nu die zowel wijnbouwers als paardenliefhebbers meer zicht moet doen krijgen op de mogelijkheden om trekpaarden in te zetten in de wijnbouw.

◦ In de nasleep van die contacten kwam ook het idee om op vlak van toerisme de opkomende wijnbouw in de provincie en het trekpaard te combineren. Zo wordt nu geprobeerd om een duurzame samenwerking op te zetten tussen enkele wijnbouwers en een trekpaardliefhebbers om kaas en wijndegustaties te organiseren op de huifkar.

4.3 Archiefzorg

Vanaf het najaar van 2021 wordt door een werkgroep met vertegenwoordigers van het museum van Vollezele, de KMBT, CAG en Erfgoedcel Pajottenland en Zennevallei actie ondernomen om te werken naar een duurzame bewaring en ontsluiting van de collectie van de KMBT. Verschillende stappen zullen hierbij worden doorlopen: extra ruimte creëren om overzicht op geheel te krijgen, bezoek en evaluatie van de collectie, overzicht en ruwe inventaris opstellen, selectie (wat moet waar bewaard worden, wat mag weg), herinrichting archief Pamel, ontsluiting (ook van digitale foto-collectie).

Er wordt ook bekeken of en hoe linken kunnen worden gelegd met acties in andere provincies (zoals de digitaliseringsplannen in het West-Vlaams provincie archief). Doel moet zijn om zoveel mogelijk tot afstemming te komen tussen de verschillende initiatieven.

4.4 Documenteren

Frans Van Laerhoven bereidt een publicatie voor over "op 't kordeel werken met (Brabantse) trekpaarden". Er wordt gemikt op 2022 om het boek af te hebben.

In de volgende jaren wil de trekpaardenraad een beter beeld krijgen op bepaald cijfermateriaal. Er zal bv. worden bekeken of de aantallen trekpaarden beter kan worden ingeschat. Ook wil de trekpaardenraad een goed zicht krijgen op het aantal jaarmarkten die nog bestaat.

4.5 Communicatie

Communicatie blijft over de gehele lijn een lastig punt. Op de agenda <http://www.brabantstrekpaard.be/evenementen> staan bijvoorbeeld heel weinig activiteiten. Dat klopt niet met de plannen van de verschillende verenigingen, want er staat heel wat op stapel. Er is dus geen doorstroming van de gegevens en geen input. Dit wordt aangepakt via het laatste jaar van het eerder vernoemde PDPO-project.

Sinds 14 dagen de mogelijkheid om zelf activiteiten in te geven op de website van VFBT. Alles rond en met trekpaarden kan opgenomen worden. VFBT doet controle en publiceert. De agenda is eveneens gelinkt aan trekpaard.net (beheerder Eva De Smidt kan eveneens beslissen om dit over te nemen of niet). Ook met anderen kan er een link gelegd worden. De link naar de website brabantstrekpaard.be wordt onderzocht door Pieter Berden.

Mensen moeten zelf hun activiteiten op de site ingeven. Als alles goed werkt en alle linken (bv. naar brabantstrekpaard.be) goed zijn uitgeklaard, zal er een goeie communicatiecampagne opgezet worden, zodat iedereen op de hoogte is van deze service, zowel voor het verzamelen van activiteiten als voor het zoeken naar activiteiten.

4.6 sensibilisering

De trekpaardenraad zal de volgende jaren zich bezinnen over hoe er op nationaal niveau kan gewerkt worden aan het probleem van de veranderende publieke opinie betreffende werkende dieren. Mogelijke ideeën kunnen zijn: samenwerken met ambassadeurs, een informatieve PR-campagne e.d.m.

Den Brabander vzw is bezig met de restauratie van een omnibus. Eens dit klaar is, wordt een project opgestart rond 'reizen zoals vroeger' met trekpaarden en diligence.

Op jaarmarkten zal meer ingezet worden op randanimatie met het trekpaard.

De trekpaardenraad wil op enkele jaarmarkten een test doen met een kleinschalige informatiecampagne via folders die uitgedeeld worden in scholen met beperkte uitleg over de trekpaardencultuur.

4.7 Educatie

In het laatste jaar van het PDPO-project (zie eerder) zal de provincie Vlaams-Brabant in het schooljaar '21 – '22 een pedagogische uitleenkoffer "Brabants trekpaard" lanceren. Hierin zitten materialen waarmee kinderen zelfstandig en op een speelse manier aan de slag kunnen gaan en die hun interesse in Brabantse trekpaarden kan wekken. Doelgroep: 3de kleuterklas tot 4de leerjaar.

Ook wordt bekeken of na corona de succesvolle bezoeken van enkele trekpaardenfokkers- en meners naar lokale basisscholen kunnen worden herhaald.

4.8 Doorgeven

Er staan heel wat cursussen gepland de volgende jaren, zoals bv.

- initiatiecursussen Ploegen en Boomslepen door de Voermannen van Nu 2022-2023
- Cursus Mennen op kordeel door Den Brabander in 2022-2023

- Het tweede deel van de vlecht cursus van Trekpaard Jeugd wordt begin 2022 terug opgepikt. (het eerste deel vond plaats in maart 2020 net voor de lockdown)

4.9 andere

Toekomst trekpaardenraad

Er zal in de volgende jaren toegewerkt worden naar meer 'zelfredzaamheid' van de Trekpaardenraad. Er werd in vergaderingen van de trekpaardenraad in 2021 gereflecteerd over hoe de trekpaardenraad praktisch kan blijven verder bestaan zonder de 'trekkende' rol van de provincie Vlaams-Brabant en CAG. Zowel CAG als de provincie willen lid blijven, maar willen de structurele organisatie nu overdragen.

De trekpaardenraad is van groot belang om de verschillende werelden van de 'fokkerij' en de 'recreatie' in dialoog met elkaar te laten

samenwerken en uitwisseling te stimuleren met het oog op het veilig stellen van de toekomst van de cultuur rond het Belgisch Trekpaard. De meest realistische piste lijkt de geleidelijke inbedding van de Trekpaardenraad in de VFBT. Piet Van Themsche wil de voorzitterrol blijven opnemen en er zo over waken dat de trekpaardenraad niet terugplooit op de fokkerij, maar ook de bredere stem verzamelt vanuit de verschillende achtergronden van de diverse erfgoedgemeenschap.

De komende maanden wordt de praktische aanpak hiervan verder bekeken. Mogelijke pistes zijn: een oproep doen naar vrijwilligers die een engagement willen opnemen (met een pleidooi voor jeugd en vrouw). Engagement kan verschillende vormen aannemen: inhoudelijke opvolging, praktische voorbereiding (locatie, uitnodigingen, verslag), werkgroepjes samenstellen om bepaalde onderdelen inhoudelijk en praktisch voor te bereiden.

Rapportage 2018-2019

Rapportering

Wat is er in de rapporteringsperiode (dit betekent het voorbije kalenderjaar en het lopende jaar tot het moment van rapporteren) gedaan om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? Wat loopt goed en wat loopt minder goed? U hoeft niet over àlle acties even uitgebreid te rapporteren. U kiest zèlf wat voor u het meest relevant of prioritair is geweest in de rapporteringsperiode. De erfgoedzorg waar u sterker op heeft ingezet, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk waren. Ook vragen wij u om telkens te duiden wat goed loopt en wat minder goed gaat.

- Het erfgoed beoefenen
Het erfgoed van de Belgische trekpaardencultuur is door een waaier aan actoren beoefend bij diverse toepassingen die het fokken en inzetten van trekpaarden in de praktijk brengen: • competitief/fokkerij: prijskampen, keuringen en aangespannen, bereden, trek- en ploegwedstrijden • werken met trekpaarden: ploegdag, culterdag, boomslepen, zomerland rijden, ... • mensen van trekpaarden: huifkar- en trektochten, processies, stoeten en erfgoedtradities • inzetten van bovenstaande toepassingen tijdens publieksactiviteiten: jaarmarkten, landbouwdagen, hoevefeesten, dagen van het (Brabants/Belgisch) trekpaard, e.a. • hippotherapie: psychiatrisch ziekenhuis St-Amandus Beernem en revalidatieziekenhuis Inkendaal Sint-Pieters-Leeuw Binnen dit domein is, naast de inzet van verenigingen en lokale besturen, de ondersteuning door de provincie Vlaams-Brabant relevant: ze verleende subsidies voor functioneel en recreatief gebruik van trekpaarden bij evenementen die zich richten op het actief beleven van de trekpaardencultuur. Wat minder goed loopt, is de inzet van trekpaarden in natuurbeheer en bosbouw: de technische evoluties in bosbouw (mechanisatie, digitalisering, ...) hebben een negatieve invloed op de economische en ecologische rendabiliteit van de bijdrage van trekpaarden, die eerder uitzonderlijk exclusief ingezet worden in het beheer van beschermde of schadegevoelige natuurgebieden.
- Archiefzorg
Erfgoedstukken over de Belgische trekpaardencultuur uit publieke musea, erfgoedinstellingen en private collecties zijn ontsloten via Erfgoedplus en Het Virtuele Land (CAG). Ook het fotoarchief van de Koninklijke Maatschappij het Belgisch Trekpaard (KMBT) is gedigitaliseerd en ontsloten via facebook, om interactie tussen publiek en erfgoed te stimuleren. De kunstcollectie van de KMBT is publiek toegankelijk dankzij bruikleengeving aan het kasteel Ter Rijst te Pepingen. Wat minder goed loopt, is het opzetten van een omvattend registratie- en ontsluitingsproject voor de collectie van de KMBT (kunst, foto's, publicaties, archiefstukken) en de uitwerking van een locatie voor duurzame bewaring van deze en andere collecties.
- Documenteren
Het Vlaams-Brabants PDPOIII-project heeft op participatieve wijze enkele essentiële trekpaardentechnieken via diverse media participatief gedocumenteerd. De resultaten zijn online ontsloten en beschikbaar voor de trekpaardengemeenschap. Lodewijk Deleu besteedde in audiovisuele producties aandacht aan (het aanleren van) erfgoedtradities met trekpaarden (ploegen, jureren, fokken, ...).
- Onderzoek
De provincie Vlaams-Brabant heeft, i.s.m. CAG en o.b.v. interviews met leden van de erfgoedgemeenschap, een boek samengesteld over trekpaardencultuur, met een focus op technieken, vaardigheden, gebruiken en rituelen, eigen aan fokken van en werken met trekpaarden. Daarnaast verscheen een nieuw werk over de geschiedenis van de trekpaardencultuur: Van Lathem T., Topper in de wereld van de paardenrassen, in de schoot van de werking van Museum van het Belgisch Trekpaard (Vollezele).
- Communicatie
Het Vlaams-Brabants PDPOIII-project ontwikkelde een digitaal kruispuntplatform, met info over de trekpaardencultuur, -evenementen en -diensten in land- en bosbouw, recreatie, Diverse media bespraken (de erkenning van) de trekpaardencultuur: Pajot Zenne, magazines Landelijke Gilden, en Landelijke Rijverenigingen, Ledenmagazine van de KMBT en de website trekpaard.net. Wat minder goed loopt, is een Vlaams-breed gecoördineerde communicatie van trekpaardactiviteiten, voornamelijk buiten het fokkerscircuit.
- Sensibilisering
Verschillende acties zetten in op het bewust maken van zowel leden van de erfgoedgemeenschap als het brede publiek van de kenmerken en praktijken van de trekpaardencultuur: • in het kader van de viering van de erkenning (2018) - zette de provincie Vlaams-Brabant trekpaardstandbeelden, trekpaardverenigingen en het trekpaard zelf (symbolisch) in de kijker (jaarmarkt Vilvoorde) - ontwikkelde de Oostvlaamse fokkervereniging een expo rond het trekpaard in de beeldende kunst tijdens de provinciale prijskamp in Deinze - organiseerde de paardenmarkt van Torhout een stoet met 40-tal trekpaarden en historische landbouwwerktuigen • het jubileum van 10 jaar standbeeld Orange I in Grimminge omvatte een optocht met 100 boerenpaarden en een muurgedicht (2018) • in het kader van het Breugeljaar (2019) waren huifkartochten met trekpaarden

onderdeel van het project 'De blik van Breugel' in het Pajottenland (Dilbeek) • tijdens de Jumping van Mechelen was er in 2018 en 2019 een demo-show met trekpaarden • de KMBT voorzag de mogelijkheid tot demonstratie van de kwaliteiten als men- en/of rijpaard (gebruikseigenschappen) op de centrale hengstenkeuring vanaf 2019 • het Vlaams-Brabants PDPOIII-project heeft samen met verenigingen van trekpaardfokkers en -gebruikers een bekwaamheidsproef ontwikkeld en georganiseerd, die bijdraagt aan de waardering en toepassing van de vaardigheden van de combinatie trekpaard-menner • Trekpaard Jeugd had een stand en show op Flanders Horse Expo (2018) • de KMBT was met een stand aanwezig op de landbouwbeurzen Agribex en Agriflanders Wat minder goed loopt, is de (pro-)actieve communicatie naar het brede publiek tijdens trekpaardactiviteiten, betreffende dierenwelzijn, opzet en doel van de activiteiten, ...

- **Educatie**

Het Vlaams-Brabants PDPOIII-project ontwikkelde een scholenaanbod om leerlingen basisonderwijs kennis te laten maken met de trekpaardencultuur op school en in de natuurlijke omgeving van het trekpaard. De provincies Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen organiseerden activiteiten met en rond trekpaarden in de domeinen van respectievelijk Huizingen en Ijzerboomgaard. Het Museum van het Belgisch trekpaard in Vollezele onderging een renovatie en uitbreiding, ontwikkelde een aanbod voor scholen (interactieve rondleiding) en vertoonde de filmpjes rond trekpaardtechnieken. In Grimminge is in het kader van het jubileum 10 jaar standbeeld Orange I het museum vernieuwd. Wat minder goed loopt, is de uitbouw van een centrum over de Belgische trekpaardencultuur, waar info over verleden en heden van dit erfgoed gekoppeld wordt aan een belevings- en vormingsaanbod.

- **Doorgeven**

Er is ingezet op de overdracht van kennis rond technieken eigen aan het mennen van trekpaarden: • het Vlaams-Brabants PDPOIII-project zette actief in op opleidingsdagen en demonstraties • de provincie Vlaams-Brabant ondersteunde via subsidies vormingen en opleidingen • trekpaardenverenigingen organiseerden binnen hun reguliere werking vormingen en demo's Het Forum Fokkerij organiseerde een opleiding voor juryleden om hen in te wijden in de theorie en praktijk van het beoordelen van paardenrassen.

- **Andere**

De in 2019 door Eva De Smidt ontwikkelde verkoopsite zorgde voor een positieve stimulans om kwaliteitsvolle trekpaarden aan een redelijke prijs te verkopen (in het buitenland). Dankzij aangepaste reglementen van de KMBT kwam er een toepassing van onderzoeksgebaseerde procedures bij keuringen en prijskampen, die leidden tot gelijke behandelingen en transparante beslissingen, die de selectie naar duurzame trekpaarden met gezond beenwerk bevorderden.

Zijn er in de rapporteringsperiode kansen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan trends, bewegingen of hypes, groeiende internationale aandacht, interesse vanuit het onderwijs, etc) ...

- er is een positieve trend van een grotere opkomst van deelnemers aan prijskampen
- er is een verdieping van de internationalisering in het fokkerscircuit: jaarlijkse veulenprijskamp in Sint-Pieters-leeuw en (in 2019) internationale prijskamp België-Nederland (Paardenwekers van Oost-Vlaanderen i.s.m. Steunpunt Levend Erfgoed)
- Trekpaard Jeugd neemt een actieve rol op in het fokkerscircuit: ze is sinds 2018 organisator van de jaarlijkse interprovinciale prijskamp in Alken
- er is een groeiende interesse bij (erfgoed)organisaties, zoals Regionale Landschappen, en bij het brede publiek voor functionele en recreatieve toepassingen met trekpaarden, wat zich ook vertaalt in een groeiende aandacht voor het recreatief gebruik in het ledenmagazine van de KMBT en in nieuwe particuliere initiatieven, zoals de herintroductie van trekpaarden op hoeves (Bree-Eik, Lennik)
- er is een potentieel van de inzet van trekpaarden in natuur- en bosbeheer, o.a. binnen de sociale economie, in wijn- en tuinbouw (o.a. hopteelt) en voor werk in de stad
- er is een heropleving in de ontwikkeling van nieuwe werktuigen, speciaal ontworpen voor het trekken met paarden en vaak aangepast aan agro-ecologische methodes die bodemleven verbeteren
- er is een kader ontwikkeld, dat de investering in het recreatief gebruik van trekpaarden stimuleert, namelijk de organisatie van een bekwaamheidsproef die bijdraagt aan de waardering en toepassing van de vaardigheden van de combinatie trekpaard-menner
- er is een potentieel van hippotherapie met trekpaarden
- er is interesse voor het documenteren van kennis en praktijken van de trekpaardencultuur
- er is een blijvende interesse en inzet voor het borgen van de trekpaardencultuur vanuit overheden
- de export gaat in stijgende lijn en de fokkerij is bereid haar aanbod hierop af te stemmen
- de impact van de instandhoudingspremie van Vlaanderen op de opfok van hengstveulens is positief
- er is vooruitgang merkbaar op vlak van de aandoening 'chronisch progressief lymfoedeem' (CPL), een aantasting van de zuiverheid van de onderbenen, bij hengsten die veterinair gekeurd worden en bij aan prijskampen deelnemende trekpaarden
- er loopt een onderzoek aan KUL over verwantschap binnen Belgische trekpaardenpopulatie, in het kader van de inperking van inteelt binnen de trekpaardenpopulatie
- de Europese fokkerijverordening (1/11/18), die stelt dat producten van niet-goedgekeurde vaders, ook kunnen ingeschreven worden in het stamboek (met indeling in hoofdsectie met klassen en een aanvullende sectie), kan positief bijdragen aan de diversiteit in bloedlijnen van de populatie trekpaarden, zonder in te boeten op rasstandaard, keuring, selectie en type-bepaling

Zijn er in de rapporteringsperiode bedreigingen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan nieuwe regelgeving,

veranderende publieke opinie, etc)

- de trekpaardengemeenschap vormt een gesloten gemeenschap is, waardoor er weinig zelfkritiek, verantwoording, transparantie, externe communicatie en openheid naar nieuwkomers is
- er is een groeiende negatieve perceptie van paardenhouderij en nutsgebruik van paarden bij het brede publiek, wat zich ook vertaalt in zware sanitaire voorschriften bij prijskampen, moeizame trajecten voor omgevingsvergunningen en een strengere invulling van dierenwelzijn
- de ontwikkeling van de inzet van het trekpaard in de stad verloopt moeizaam en stuit op negatieve oordelen op vlak van dierenwelzijn, verkeershinder en rendabiliteit
- er is een gevaar van folklorisering van de trekpaardencultuur, door een te enge associatie met stoeten, processies en soortgelijke manifestaties
- de visie achter de juring op prijskampen is zeker bij hengsten nog steeds te vooringenomen ten voordele van grote, grove paarden, met een negatieve impact op gezondheid en levensduur van trekpaard(hengst)en, en op de diversiteit aan hengsten gebruikt in de fokkerij
- CPL blijft een probleem: fokkers blijven gebruik maken van fokdieren die afstammen van voorouders die bekend staan om het vererven van gezondheidsproblemen
- inteelt blijft een probleem: een te klein aantal hengsten dekt het merendeel van de goede merries

Waar zal u de komende twee jaar op inzetten om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? We vragen u om even vooruit te kijken en de acties op te noemen die voor u belangrijk zullen zijn in de komende rapporteringsperiode. Net zoals bij vraag 1 kiest u zelf wat voor u het meest relevant of prioritair zal zijn in de komende rapporteringsperiode. De erfgoedzorg waar u sterk op zal inzetten, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk zullen zijn.

het erfgoed beoefenen

- actie ondernemen om het gebruik van trekpaarden voor werk in de stad te bevorderen, waarbij het trekpaard een sociale actor is
- actie ondernemen om het gebruik van trekpaarden in de bos-, wijn- en tuinbouw te bevorderen:
 - inzetten op het overtuigen van Agentschap Natuur en Bos en Natuurpunt om trekpaarden in bepaalde (bv. erosiegevoelige) zones exclusief in te zetten
 - uitrollen van plannen in het Vlaams-Brabants Provinciaal Proefcentrum voor Kleinfruit (Pamel) om in de tuinbouw te werken met trekpaarden en aangepaste moderne apparatuur
- bovenstaande intenties ook waarmaken dankzij het nieuw Vlaams-Brabants PDPOIII- project 'Brabants trekpaard. Proefprojecten in het kader van innovatieve en duurzame land- en bosbouw', waarin de maatschappelijke en economische meerwaarde van een aantal toepassingen met trekpaarden onderzocht en gedocumenteerd worden, waaronder boomslepen, aanleg en onderhoud van hopvelden, huisvuilophaling en trekpaard als nabijheidsdier/therapiepaard

archiefzorg

- visie op en acties voor een duurzame materiële en gedigitaliseerde bewaring van (een selectie) van erfgoedobjecten rond de Belgische trekpaardencultuur ontwikkelen, met aandacht voor collecties van particulieren: CAG wil hierin een bemiddelende rol opnemen

documenteren

- in het nieuw Vlaams-Brabants PDPOIII-project de maatschappelijke en economische meerwaarde van toepassingen met trekpaarden onderzoeken en documenteren, waaronder boomslepen, aanleg en onderhoud van hopvelden, huisvuilophaling en trekpaard als nabijheidsdier/therapiepaard

onderzoek

- in het nieuw Vlaams-Brabant PDPOIII-project de maatschappelijke en economische meerwaarde van toepassingen met trekpaarden onderzoeken en documenteren, waaronder boomslepen, aanleg en onderhoud van hopvelden, huisvuilophaling en trekpaard als nabijheidsdier/therapiepaard
- uitvoeren van nieuw histologisch onderzoek rond CPL aan de UGent (dienst pathologie) en samenwerken met veterinaire klinieken, o.a. te Merelbeke, om het risico te bepalen, dat veulens hebben om op latere leeftijd problemen met CPL te krijgen

communicatie

- actie ondernemen voor de ontwikkeling van een Vlaams-breed forum voor gecoördineerde communicatie over (regionale) verenigingen heen, dankzij contacten tussen provinciebesturen, met het oog op een duurzaam karakter van ondersteuning in personeelsmiddelen

sensibilisering

- werken aan een betere toeleiding naar de trekpaardenwereld: ondersteunen van nieuwe fokkers en gebruikers en hierbij wijzen op de verantwoordelijkheid van verkopers van trekpaarden
- organiseren van introductiesessies voor het beoordelen van trekpaarden om

- fokkers op te leiden tot het objectief beoordelen van hun paarden en vergissingen bij het kopen van een trekpaard tegen te gaan
- de te vermijden gebreken en de na te streven kwaliteiten van trekpaarden te benadrukken
- organiseren van vorming voor officiële juryleden om de beoordeling van paarden te harmoniseren
- ontwikkelen en toepassen van (pro-)actieve communicatie naar het brede publiek tijdens trekpaardactiviteiten, betreffende dierenwelzijn, opzet en doel van de activiteiten, ...
- uitrollen van de plannen voor de inzet van trekpaarden in de tuinbouw te Pamel (zie hoger), deels als antwoord op het gebrek aan de uitbouw van een centrum over de Belgische trekpaardencultuur

educatie

- blijvend uitrollen van het Vlaams-Brabants scholenproject: al aanvragen van Bertem en Zemst
- in het nieuw Vlaams-Brabant PDPOIII-project het bestaande educatief aanbod aanpassen d.m.v. de herwerking van de folder en de ontwikkeling van een soort erfgoedkoffer voor een tactiele, interactieve kennismaking met de kenmerken van het (gebruik van het) trekpaardenras

doorgeven

- doorgeven van vakmanschap in een meester-leerling-traject, met ervaringsdeskundige Etienne Vangoidsenhoven als meester en Sam Stylemans, domeinmedewerker en dierenverzorger op het Vlaams-Brabantse provinciedomein te Huizingen, als leerling: verrichten van grondwerk met het trekpaard zoals cultiveren, ploegen, eggen en aanaarden van akkers; bomen slepen; beheren van grasland en mennen van trekpaarden bij publieksactiviteiten
- organiseren van initiatiesessies mennen, zowel sportief als traditioneel, om de kennis en praktijk van het werken op kordeel – een techniek die specifiek is voor onze regio – over te dragen

andere

- aanpassen van de procedure van de provinciale Vlaams-Brabantse veulenpremie in functie van de instandhouding, opleiding en gebruik van trekpaarden
- uitwerken en goedkeuren binnen de schoot van de KMBT van een nieuwe toekomstvisie op het fokkerijprogramma in het kader van Europese fokkerijverordening: brede consensus vinden binnen de trekpaardenwereld over de richting van de fokkerij en de hiervoor in te zetten middelen, onder andere op het vlak van de rasstandaard, gezondheidsproblematieken, inteelt, ...